

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.II.20.108/2025/3.

A felperes: felperes

(cím1)

A felperes képviselője: Dr. Marcingós László Ügyvédi Iroda

(cím2;

ügyintéző: dr. Marcingós László ügyvéd)

Az I.r. alperes: alperes1

(cím3)

Az I.r. alperes képviselője: Dr. Dániel Balázs ügyvéd

(cím4)

A III.r. alperes: alperes3

(cím5)

A III.r. alperes képviselője: Dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda

(cím6;

ügyintéző: dr. Szabó István Tamás ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Veszprémi Törvényszék

3.P.20.276/2023/20/I.

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

felperes 21. sorszám,

III.r. alperes, 22. sorszám

Í t é l e t

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja azzal, hogy a felperes az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 180 napon belül köteles megfizetni a III. r. alperesnek az elsőfokú ítélet szerinti marasztalási összeget.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a III. alperest, 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 8.000 (nyolcezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítéltábla kötelezi a III. r. alperest fizessen meg az ítélet jogerőre emelkedését követő 60 napon belül 2.500.000,- (kettőmillió-ötszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési illetéket az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára.

Az eljárási illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni a jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adószámát vagy adóazonosító jelét.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes, mint kölcsönbevevő és a III. r. alperes jogelődje, az III.r. alperesi jogelőd, mint kölcsönbeadó 2008. július 1. napján Életbiztosítással összekötött szabad felhasználású kölcsönszerződés szakaszos folyósítással és türelmi idővel elnevezésű megállapodást kötöttek. A felek a szerződésben rögzítették, hogy a kölcsön célja szabad felhasználás és hitel kiváltás; a hitelkiváltás 143.186,34 CHF erejéig képezte a kölcsönszerződés célját. Rögzítették, hogy a hitelkiváltáshoz szükséges kölcsönösszeg és a szerződés alapján meghatározott jóváhagyott finanszírozási igény összegének különbözetét a hitelkiváltáshoz szükséges kölcsön

folyósítását követően folyósítja a III. r. alperesi jogelőd. A jóváhagyott finanszírozási igény összege 35.000.000,- Ft, a kölcsön keretösszege 253.256,15 CHF. A kölcsön keretösszege a jóváhagyott finanszírozási igény összege és a folyósítási díj alapul vételével a kölcsönkérelem bírálata napján érvényes 145,11 HUF/CHF árfolyam alkalmazásával került meghatározásra, amely tartalmazta a jóváhagyott finanszírozási igény, valamint a folyósítási díj deviza összege után számított 5 % árfolyamtartalékot is. Rögzítették a felek, hogy a kölcsön folyósítása forintban történik, legfeljebb a jóváhagyott finanszírozási igény összegénél feltüntetett összeg és keretösszeg erejéig. Amennyiben a szerződés megkötése és a folyósítás napja közötti időben bekövetkezett árfolyamváltozások következtében a folyósított összeg devizában meghatározott összege a kölcsön keretösszegét meghaladja, akkor legfeljebb a kölcsön keretösszegének erejéig történik a kölcsön folyósítása. A kölcsön első részletének folyósítása a hitelkiváltási céllal legfeljebb a hitelkiváltási igény összegénél megjelölt forint ellenérték erejéig történik. A kölcsön kezdőnapja 2008. augusztus 15. volt, amely időpontig a kölcsön első részösszege folyósításának meg kellett történnie. A kölcsön lejárat a kezdőnapot követő 300 hónap 15. napja, azaz 2033. augusztus 15-e volt. Az aláírt kölcsönszerződés tartalmazta, hogy az ügyleti kamatláb kamatperiódusonként változtatható, mértéke a szerződés aláírásakor évi 4,4 %. A kezelési költség a szerződéskötés időpontjában évi 2,2 %, a kezelési költség mértéke kamatperiódusonként változtatható.

[2] A 2008. július 1. napján aláírt megállapodás szerint a kölcsön törlesztőrészlete egyösszegben, a kölcsön lejárat napján esedékes. A törlesztőrészlet kizárólag a hitelező javára visszafizetendő tőkeösszeget tartalmazza, a kamat és egyéb díjak és költségek megfizetése esetén a kölcsönszerződés egyéb rendelkezései alapján történik. Az első kamat és kezelési költség fizetésének dátuma a kölcsön kezdőnapja, azaz 2008. augusztus 15., amennyiben a folyósítás dátuma legalább 30 nappal megelőzői a kölcsön kezdőnapját. Amennyiben a folyósítás dátuma és a kölcsön kezdőnapja között nem telik el 30 nap, akkor a kezdőnapot követő első hónap 15. napja. A kölcsön induló Teljes hiteldíj mutatója 7,094 % volt.

[3] A kölcsön biztosítékként szolgáló ingatlan a cím7 szám alatti lakás megnevezésű ingatlan volt, amelyre vonatkozóan a felek külön okiratba foglalt zálogszerződést kötöttek.

[4] A felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsön fennálló tőkeösszegét a szerződésben foglalt kivételektől eltekintve a kölcsönszerződés lejáratakor egyösszegben fizeti meg a hitelezőnek oly módon, hogy az a mindenkor fennálló tőketartozás és járulékai erejéig elsődleges haláleseti és lejáratú kedvezményezettként kerül megjelölésre a törlesztés fedezeti életbiztosítási szerződésben, ennek alapján a biztosító a biztosítási összeget a III. r. alperesi jogelőd részére fizeti meg. A biztosítási összegnek a tőketartozás és járulékait meghaladó részét a biztosító az egyéb kedvezményezettek részére fizeti meg. Az ügyleti kamat és a kezelési költség megfizetése minden naptári hónap 15. napján volt esedékes. A III. r. alperesi jogelőd jogosult volt arra, hogy amennyiben az árfolyamok kedvezőtlen változása a hitelező megítélése szerint veszélyezteti az adós kölcsöntörlesztési képességét, akkor a fennálló kölcsöntartozást visszavonhatatlanul forintra átváltja és az átváltás napjától a mindenkor hatályos Hirdetményben megjelentetett, a jelen kölcsön céljának és típusának megfelelő forint kamatláb és kezelési/előtörlesztési díj mérték alapján számítja ki a kamatot és a kezelési, előtörlesztési díjat és a szerződésben meghatározott egyéb járulékos költséget.

[5] 2008. július 1. napján név1 közjegyző ügyszám1 szám alatt közjegyzői okiratba foglalta a felperesnek a kölcsönszerződés alapján tett tartozáselismerését és egyoldalú kötelezettségvállalását.

[6] A hitelező a kölcsön összegét két részletben, összesen 35.000.000,-Ft-ban ténylegesen folyósította. A felperes a kölcsön visszafizetése érdekében 14.625.122,- Ft-ot fizetett meg. Ezen összegek különbözete 20.374.878,- Ft.

[7] 2011. augusztus 23. napján a felperes és az III.r. alperesi jogelőd a szerződésszám1 számú kölcsönszerződést az ügyleti kamat, kezelési költség tekintetében módosították. Rögzítették, hogy a kölcsön havi törlesztőrészelete tőke, ügyleti kamat és kezelési költség megfizetését foglalja magába a módosítástól kezdve, azzal, hogy az első módosított törlesztés dátuma 2011. október 15., a törlesztőrészlet havonta esedékes és megfizetése az Üzletszabályzatnak megfelelően forintban történik. A szerződés aláírásának időpontjában hatályos kondíciók szerint a várható törlesztőrészlet 1957,32 CHF volt.

[8] A 2013. október 24. napján kelt ügyszám2 számú közokirattal az III.r. alperesi jogelőd a kölcsönszerződést felmondta, a felmondásban a felperes tartozását összesen 279.247,44 CHF-ben határozta meg, amely a felmondás napján érvényes 248,4 Ft/CHF árfolyammal számolva összesen 69.527.494,- Ft.

[9] 2015. április 23. napján az III.r. alperesi jogelőd elkészítette a 2014. évi XL. törvényben (DH 2. tv.) előírt kötelezettség teljesítését szolgáló elszámolását, abban a tisztességtelenül felszámított összeget 31.352,44 CHF-ben határozta meg. A tisztességtelenül felszámított összeg levonásával fennálló, svájci frankban meghatározott tartozás forintra váltását követően 77.099.650,-Ft-ban jelölte meg a felperes lejárt tartozását.

[10] Az III.r. alperesi jogelőd neve 2018. október 8. napjával cég1-re változott, amely gazdasági társaság a III. r. alperesbe beolvadt, a cégnyilvántartásból 2020. szeptember 30-ai hatállyal törölték. 2019. március 13. napján az cég1. az I. r. alperesre engedményezte az III.r. alperesi jogelőd-nél szerződésszám1 számon nyilvántartott szerződésből eredő, összesen 94.854.659,- Ft követelését. Az engedményező és az engedményes a felperest 2019. március 27. napján kelt közös levélben tájékoztatta az engedményezésről; a tájékoztatás a felperes lakcíméről „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza.

[11] A felperes tartozása tekintetében az eljáró közjegyző ügyszám3 számú végrehajtási záradékkal végrehajtást rendelt el, amely végrehajtónál ügyszám4 számon van folyamatban, a végrehajtás a jelen per jogerős befejezéséig felfüggesztésre került.

[12] A felperes keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte, elsődlegesen arra való hivatkozással, hogy a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. Semmis a szerződés megkötésekor és teljesítésekor alkalmazott vételi árfolyam alkalmazása. Az egyedileg megtárgyalta forint kölcsönösszeg utáni havonta fizetendő forint törlesztés összegét a szerződéses irat nem

tartalmazza. A szerződés tárgya határozatlan, sem a deviza, sem forintösszeg nem kellően határozott. Hivatkozott arra is, hogy a szerződés a jóerkölcsbe ütközik. A felperes másodlagos kereseti kérelmében azon indokkal kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, hogy a III. r. alperes jogelődje által alkalmazott kockázatfeltárás tisztességtelen feltételeket tartalmaz, továbbá nem tartalmaz semmiféle adatot, információt arra nézve, hogy az indexálási mechanizmusnak milyen összefüggései állnak fent a szerződés teljes futamideje alatt bármikor felléphető gazdasági hatásokkal, utóbbi hatások milyen módon befolyásolják az indexálási mechanizmust. Álláspontja szerint az árfolyamkockázati tájékoztató, és a szerződés vonatkozásában az átláthatóság követelményének megsértéséből ered a szerződés semmissége.

[13] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Vitatták a felperes által állított érvénytelenségi okok fennálltát, a felperes fogyasztói minőségét. Álláspontjuk szerint a felperes megfelelő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról. Az I. r. alperes másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy érvénytelenség esetén a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítása az I. r. alperes, mint engedményes irányában hatálytalan és az I. r. alperes jogosult az engedményezési szerződés alapján teljesítést követelni a felperestől.

[14] Az elsőfokú bíróság 3.P.20.332/2021/63/II. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperes és az III.r. alperesi jogelőd között 2008. július 1. napján létrejött, 2011. augusztus 23. napján módosított szerződésszám1 számú kölcsönszerződés érvénytelen. A törvényszék a felperes másodlagos kereseti kérelmét találta megalapozottnak, mert sem az aláírt szerződésben szereplő kikötés, sem az előzetesen aláírt Kockázatfeltáró nyilatkozat, sem a szerződés 14. pontjában irányadóként minősített Üzletszabályzat nem tartalmazott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, ennek következtében az árfolyamkockázat viselését felperesre telepítő kikötés tisztességtelen, anélkül pedig a szerződés nem teljesíthető, ezért a szerződés egészében érvénytelen. A közbenső ítélet 2022. április 6. napján jogerőre emelkedett.

[15] A felperes az érvénytelenség jogkövetkezményét érintő megváltoztatott keresetében a kölcsönszerződés határozathozatalig terjedő hatályossá nyilvánítását akként kérte, hogy a felperest a III. r. alperes részére 20.374.878,- Ft visszatérítési kötelezettség terheli, amely az ítélet jogerőre emelkedését követő egy éven belül legyen esedékes. Az érvénytelen szerződésből kötelmi hatály hiányában az I. r. alperes követelését a felperes jogosult megtagadni. Az összegszerűség tekintetében kifejtette, hogy két részletben folyósítottan 35.000.000,- Ft kölcsönösszeget vett fel, amely tartozás a szerződés érvénytelensége miatt kamatmentes, ezért a teljes 14.625.122,- Ft végösszeget kitevő felperesi befizetést a tőkére kell elszámolni. Kamatmentes tartozás esetén a számszaki levezetés elvégezhető a folyósított összeg és a visszafizetés egymással történő szembeállításával, amely jelen esetben arra az eredményre vezet, hogy a két összeg különbözete 20.374.878,- Ft.

[16] Az I. r. alperes érdemi ellenkérelmében a kereset teljes körű elutasítását, másodlagosan -amennyiben a perbeli szerződés érvénytelen – a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte azzal, hogy az elszámolás körében a bíróság 13.968.828,- Ft felperesi teljesítést vegyen figyelembe és az elszámolást a 2015. áprilisban készült hiteltörténeti kimutatás alapján végezze el, a felperessel szemben indult végrehajtási eljárásban készített végrehajtói kimutatással egyező összeg alapulvételével (3.P.20.332/2021/51. számú jegyzőkönyv). A jogerős közbenső ítéletet követően az elszámolást annak alapul vételével

kérte, hogy a teljes követelés összege 2015. április 15. napján a forintosításkor 77.094.650,- Ft, a tőke mértéke ugyanebben az időpontban 246.686,27,- CHF, azaz 63.267,626,- Ft, a ki nem egyenlített kamat, késedelmi kamat és díjak összege 13.827,024,- Ft (3P.20.276/2023/13. számú irat).

[17] A III. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte. Az elszámolást illetően kérte, hogy a bíróság a Kúria Konzultációs Testület 2019. június 20-án kelt állásfoglalásának I. számú érvényessé nyilvánítási módszerét alkalmazza, kirovó összegnek a folyósított 35.000.000,- Ft-ot tekintse, és 4,4%-os, szerződésben kikötött ügyleti kamat, 2,06%-os CHF LIBOR átlag, 2,34% képezett kamatfelár, 8,94% mértékű BUBOR 6 folytán az alkalmazandó kamatot 11,28%-ban, a kezelési költséget 2,20%-ban állapítsa meg, és ezen számszaki sarokkövek mentén a fennálló tartozás mértékét 69.873.035 Ft-ban állapítsa meg. Érvényessé nyilvánítás esetén ezt az összeget a felperes az I. r. alperesnek legyen köteles megfizetni (3.P.20.332/2021/51. számú jegyzőkönyv). Az elsőfokú bíróság felhívására úgy nyilatkozott, hogy amennyiben a folyósított összeg után csak a törvényes kamat számolható el, a felperessel szemben fennálló követelés ügyleti kamattal és késedelmi kamattal számolva 2019. március 14. napján 58.830.400,- Ft, , ha pedig a törvényes késedelmi kamat csak felmondástól jár, ez az összeg 44.231.841,- Ft (3P.20.276/2023/12. számú irat).

[18] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperes és az III.r. alperesi jogelőd között 2008. július 1. napján létrejött, 2011. augusztus 23. napján módosított szerződésszámla számú kölcsönszerződést az ítélethozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánította, kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a III.r. alperesnek 20.374.878,- Ft-ot.

[19] Rögzítette, hogy a folyósított kölcsön 35.000.000,- Ft összege nem volt vitás. A befizetések összegét illetően a felperes tényállítása az volt, hogy összes befizetése 14.625.122,- Ft volt. Az I. r. alperes által csatolt összesítés szerint a jóváírások végösszege 14.976.195,- Ft. A felperes saját döntése volt – melyet nem volt ok megkérdőjelezni – hogy a jóváírások közül 14.625.122,-Ft-ra hivatkozik tényleges befizetésként, erre az alperesek egyikétől sem érkezett értékelhető vitatás.

[20] A törvényszék rámutatott, hogy a jelen perben csatolt engedményezési szerződés nem tartalmaz jogátruházásra vonatkozó nyilatkozatot az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránti igény érvényesítése tárgyában. Az I. r. alperes kizárólag az érvényes szerződésből eredő követelést szerezte meg, és amennyiben a bíróság nem az érvényessé nyilvánítás jogkövetkezményét alkalmazza, akkor az érvénytelen szerződésből eredő, fennmaradó fizetési kötelezettséget a felperes a III. r. alperes részére köteles teljesíteni. A hitelintézettel szerződő fogyasztó jogosultságait az semmilyen módon nem befolyásolhatja – függetlenül attól, hogy milyen nyilatkozatokat tesz az engedményes irányában – hogy a hitelező a szerződést másra ruházta át; ez nem korlátozza a fél lehetőségét érvénytelenségi per indítására, és ennek az érvénytelenségi perben nincs joghatása sem.

[21] Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során kizárólagosan az EUB C-520/21. sz. ítéletében

foglaltak szerint kellett eljárnia, és ennek során el kellett térnie a Kúria Gfv.30.313/2022/9. számú, Gfv.30.206/2023/2. számú és Gfv.30.205/2023/2. számú precedensértékű határozataiban foglalt jogi állásponttól. Az EUB C-520/21. számú ítéletének indokolása szerint a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv célja egyik közt az is, hogy visszatartsa az eladókat vagy szolgáltatókat attól, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben tisztességtelen feltételeket alkalmazzanak. A jelzáloghitel szerződések tisztességtelen feltételek megléte miatti semmisségének gyakorlati következményeire vonatkozó nemzeti szabályok uniós joggal való összeegyeztethetősége attól a kérdéstől függ, hogy e szabályok egyrészt lehetővé teszik-e a fogyasztó azon jogi és ténybeli helyzetének helyreállítását, amelyben akkor lett volna, ha nem köti meg e szerződést, másrészt nem veszélyeztetik-e a 93/13 irányelv által elérni kívánt visszatartó hatást. Az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásának kérdésénél – szemben az árfolyamrésből eredő semmisség kérdésével – nincs jelentősége a lengyel és a magyar anyagi jog közötti különbségeknek, hanem az EUB minden tagállam jogának az olyan értelmezését a fogyasztóvédelmi irányelvvel ellentétesnek látja, amely arra vezet, hogy a fogyasztó köteles a vele érvénytelen szerződést kötő hitelező vagy az engedményes részére más térítést is megfizetni, mint a tőkét és a felszólítástól számított késedelmi kamatot. Ha az adott tagállam joga az érvényessé nyilvánítást ismeri, akkor e jogintézményt is legfeljebb a fogyasztó jogmegóvása érdekében, és legfeljebb akként szabad alkalmazni, hogy az ne jelentsen terheesebb kötelezettséget a fogyasztó számára, mint az EUB C-520/21. számú döntés rendelkező részében írtakban történő marasztalás.

[22] Az EUB C-705/21. számú döntése értelmében a fogyasztóvédelmi irányelvvel ellentétes az, hogy a devizában nyilvántartott, de nemzeti pénznemben törlesztett kölcsönszerződést – ha az abban szereplő, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötés tisztességtelen jellege e szerződés érvénytelenségét eredményezi – a megkötésétől a devizában nyilvántartott kölcsönszerződések nemzeti pénznemre történő átváltásának a nemzeti jogszabály által előírt időpontjáig terjedő időszakban fenntartják hatályában, és az említett kikötést a nemzeti jog általános jellegű rendelkezéseivel helyettesítik, amennyiben a nemzeti jog ilyen rendelkezései nem léphetnek hatékonyan ugyanezen kikötés helyébe a nemzeti bíróság által oly módon végzett pusztá behelyettesítés útján, amely nem tesz szükségessé e bíróság részéről az említett szerződésben foglalt tisztességtelen kikötés tartalmi módosításának minősülő beavatkozást. A pusztá behelyettesítéssel alkalmazható tételes jogi norma orvosolhatja a tisztességtelen feltétel alkalmazásából eredő érvénytelenséget, azonban a bíróság ezt meghaladó cselekményt, azaz tartalmi szerződésmódosítást nem végezhet. Az EUB C-520/21. számú döntésből az következik, hogy egyik tagállam sem értelmezheti a nemzeti jogát akként, hogy az a döntésben foglaltakhoz képest terheesebb eredménnyel járjon a fogyasztóra nézve. A felperes nem kötelezhető a III. r. alperes részére más összeg megfizetésére, mint a folyósított tőke vissza nem fizetett része, valamint a törvényes késedelmi kamat. Amennyiben a professzionális hitelező olyan hibát vét, hogy alkalmatlan árfolyamkockázati tájékoztató mellett nyújt árfolyamkockázattal terhelt kölcsönt fogyasztónak, és ebből eredően a szerződés egészében érvénytelen, akkor ennek minden következményét a bank maga viseli, és az EUB ettől visszatartó hatás kifejtését várja. Az EUB döntése azt is egyértelművé teszi, hogy a fogyasztó kizárólag a folyósított tőke megtartása esetén, és csak magával a tőkével gazdagodna jogalap nélkül. Azonban az EUB azt nem tekinti jogalap nélküli gazdagodásnak vagy más jogcímen ellenszolgáltatást keletkeztető körülménynek, hogy a fogyasztó ingyenesen használta a bank által folyósított pénzt. A bíróság köteles úgy értelmezni a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 237. § (2) bekezdés utolsó fordulata szerinti „ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás” fogalmát, hogy az alatt kizárólag a tőke maga értendő, de nem értendő alatta a

tőke megtörtént használatának ellenértéke – annak ellenére sem, hogy nyilvánvaló, hogy a pénzhasználat lehetőségének meghatározható vagyoni értéke van. A bíróság nem csupán maga nem határozhatja meg egyenértéki kamat megállapításával a pénz használatának reális ellenértékét, hanem a szerződésből sem következtethet arra, hogy milyen ellenszolgáltatást (kamat, kezelési költség) várt minimálisan a bank a pénz használatáért, és a bíróság nem gondoskodhat ennek a bank részére történő megtérítéséről, mert az EUB C-520/21. számú ítélet 85. pontja ezt egyértelműen kizárja azzal, hogy csak a törvényes – tehát nem ügyleti – kamat és a tőke megfizetését látja megengedettnek. A kamat a felszólítástól kezdve jár.

[23] Az érvénytelen szerződés esetében a magyar anyagi jog nem tekinti késedelmesnek az adóst sem az érvénytelen szerződés megkötése napjától, sem a kölcsön folyósítása napjától, sem az érvénytelen szerződés felmondásától, sem az érvénytelen szerződésre alapított – végrehajtási záradékkal elrendelt – végrehajtás kezdő időpontjától. Késedelem kizárólag attól kezdve állhat be, ha a hitelező felismeri, hogy érvénytelen szerződést kötött, és ilyen jogi- és ténybeli alapon felszólítást közöl az adóssal, vagy ha ilyen hitelezői felismerés hiányában a bíróság ítéletben marasztalja az adóst, de az adós az ítéletben meghatározott teljesítési határidőt elmulasztja, vagy ha a fogyasztóvédelmi irányelv alkalmazási körén kívül álló körben, például vállalkozások egymás közti kölcsönszerződése esetén a bíróság az érvényessé nyilvánítás jogkövetkezményét alkalmazza, és az adott tényállás mellett ez a felmondást is joghatályossá teszi. Az EUB-döntés 85. pont utolsó bekezdésében említett fizetési felszólítás alatt semmilyen más felszólítás nem érthető, mint amikor a hitelező a fogyasztót azon a jogalapon szólítja fel teljesítésre, hogy a szerződés érvénytelenségére tekintettel fizesse vissza a folyósított összeget. Ilyen felszólítás jelen esetben nem történt, ezért a felperes törvényes késedelmi kamattal csak az ítéletben meghatározott teljesítési határidő letelte után – és a határidő elmulasztásától függően – tartozik.

[24] A törvényszék az alkalmazandó jogkövetkezmény körében kifejtette, nem szorul változtatásra az a kialakult, egységesnek mondható ítélkezési gyakorlat, amely szerint a magyar anyagi jog a pénzkölcsönt irreverzibilis szolgáltatásnak, az eredeti állapot helyreállítását kizártnak tartja [Pfv.I.21.336/2019/18.]. A szerződés érvényessé nyilvánításának az EUB C-520/21. számú döntésének ismeretében nincs helye. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölése, orvoslása során a bíróság alakítóan nyúl bele a felek szerződésébe, lényegében módosíthatja azt. Ez az alakító jellegű, lényegében módosítást tartalmazó bírói rendelkezés az EUB C-520/21. sz. döntésre figyelemmel kizárt akkor, ha az nem a fogyasztó érdekében történik, hanem értékegyensúly helyreállítása – így az eredeti ügylet kamat és kezelési költség alkalmazhatóvá válása és a felmondás jogszerűségének vizsgálhatósága – érdekében. A fennmaradó egyetlen lehetséges jogkövetkezmény, amelyet a magyar anyagi jog által ismer, alkalmazható a használati kötelmeknél, és nem is ütközik az EUB C-520/21. sz. ítélet rendelkező részébe, a hatályossá nyilvánítás volt. A megtörténtek tudomásulvétele nem eredményez azonos helyzetet azzal, ami a szerződés érvényessége esetén keletkezett volna. Nem áll be mindaz a joghatás, ami az érvényes szerződéshez fűződne. A hatályossá nyilvánítással járó fontos következmény, hogy felül kell vizsgálni a felek között kialakult helyzetet. A hatályossá nyilvánítással a bíróság nem az eredeti szerződés teljesítését kényszerítheti ki. A korábban már megszűnt szerződés is hatályossá nyilvánítható. A felmondás csak az érvényessé nyilvánításra tekintettel válik vizsgálhatóvá – így a hatályossá nyilvánításnak ilyen akadálya nem merülhet fel.

[25] A törvényszék a felperes teljesítési határideje vonatkozásában rámutatott arra, hogy csak az eredeti állapot helyreállítása körében, és csak a kölcsönös visszatérítési

kötelezettségek esetében van jelentősége annak, ha az egyik fél saját maga ismeri el, hogy az azonnali visszatérítésre nem képes. A hatályossá nyilvánításnak ilyen akadálya nincs, azonban a felperes által megjelölt körülmények (kölcsonfelvétel nehézsége, ingatlaneladás időigénye) nem indokolják a Pp. 344. § (1) bekezdés főszabályától, tehát a tizenöt napos határidőtől történő eltérést.

[26] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperesekkel közölt bírói felhívások elmulasztására tekintettel eljárásjogi alapon is fennálltak a feltételei annak, hogy a bíróság – alperesek mulasztására alapított ítéletként – hozza meg döntését a felperesi keresetnek érdemben megfelelően. A megfelelő elszámoláshoz szükséges számszaki adatokat az alperesek voltak kötelesek szolgáltatni, mert ennek feltételeivel az eredeti hitelező rendelkezik. Az alperesek által csatolt számszaki levezetésre a precedensértékű határozatoknak egyébként megfelelő elszámolást sem lehetett volna alapítani. A mulasztás jogkövetkezménye az, hogy a bíróság nem alkalmazza azt – a hitelezőre nyilvánvalóan kedvezőbb – elszámolási módot, amely az induló kamatban és költségekben történő marasztalást is tartalmazza.

[27] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes fellebbezést terjesztett elő, melyben az elsőfokú határozat kizárólag teljesítési határidő vonatkozásában történő megváltoztatását kérte akként, hogy az ingatlan-nyilvántartásban szereplő terhek, bejegyzések jogerős törlésétől számított 180 nap alatt legyen köteles teljesíteni. Előadta, hogy a perben egyértelművé tette, hogy a visszafizetendő összeg teljesítése részéről úgy lehetséges, ha az ingatlant eladja, vagy likviditási gondjait áthidaló kölcsönt vesz fel. A bíróság érdemben helyes ítélete nem jelenti azt, hogy a fogyasztó teljesíteni képes, hiszen az ingatlan jelenleg forgalomképtelen mindaddig, amíg a jogerős ítélet alapján nem szüntetik meg a végrehajtást, illetve az erre vonatkozó határozat és az ítélet alapján nem törlik a bejegyzett jogokat. A fogyasztó az így tehermentesített ingatlant képes eladni, vagy újabb kölcsönrel megterhelni. Az elsőfokú bíróság ennek kapcsán semmilyen eljárást, vizsgálatot nem folytatott, az ítélet rendelkező része a pernyertes felperest újra végrehajtási eljárásba taszítja. Az EUB ítéletei egyértelműen kötelezik a nemzeti bíróságokat arra, hogy hozzák olyan helyzetbe a fogyasztót, hogy teljesíteni tudjon. Jelen esetben ez nem szubjektív, hanem objektív körülményt jelent, ahol maga a peren kívüli eljárás, illetve az ingatlan-nyilvántartási eljárás képezi a fogyasztó teljesítésének objektív akadályát.

[28] A III. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében arra az esetre, ha fellebbezési kérelmének megfelelően az ítéltábla az elsőfokú határozatot nem változtatja meg, illetve nem helyezi hatályon kívül, az elsőfokú ítélet felperes által támadott részének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által a felperesi teljesítésre adott 15 napos határidő a lejárt szerződéses tartozások megfizetése tekintetében mindenben megfelel a bírói gyakorlatnak. A felperes egy dátumszerűen nem meghatározható feltételhez viszonyítottan kéri megállapítani a teljesítési határidő kezdő időpontját (az ingatlanra bejegyzett terhek törlése), másrészt ahhoz képest is egy rendkívül hosszú 6 hónapos fizetési határidő kikötését kéri. A felperesi teljesítés ezen bizonytalan és hosszú időintervallumban történő meghatározása egyértelműen sértene az alperes, mint jogosult hitelezői érdekét.

[29] Az elsőfokú ítélettel szemben a III.r. alperes is fellebbezést terjesztett elő, melyben elődlegetesen az elsőfokú határozat akkénti megváltoztatását kérte, hogy a bíróság a Kúria Gfv.30.206/2023/2. számú precedensképes határozatában megállapítottak szerint vonja le a

felek között megkötött kölcsönszerződés érvénytelenségére tekintettel a jogkövetkezményeket. Az elszámolást úgy végezze el, hogy a kölcsön tőkeösszegének és járulékainak visszafizetésére a folyósításkori árfolyamon és kamatmértékkel kerüljön sor úgy, hogy a felperes tartozása az I. r. alperes felé áll fenn. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem megfelelő módon vonta le az érvénytelenség jogkövetkezményeit, az ítélet sérti az rPtk. 199.§-át, 200. § (2) bekezdését, 205. § (1)-(3) bekezdését, 237. § (2) bekezdését, valamint ellentétes a 6/2013. PJE, az 1/2014. PJE, a 2/2014. PJE, valamint az 1/2016. PJE számú jogegységi határozatokkal, illetőleg a Kúria BH2023.9.220. számú és BH2023.7.193. számú precedensképes határozataival. Előadta, hogy a 93/13. számú irányelv keretében követett célkitűzés arra irányul, hogy a felek közötti egyensúlyt akként állítsa helyre, hogy közben főszabály szerint fenntartja a szerződés egészének érvényességét, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsa. Az EUB C-705/2021. számú határozatában rögzítette, hogy a bíróság hatásköre nem terjeszkedhet túl azon a mértéken, amely feltétlenül szükséges a szerződő felek közötti szerződéses egyensúly helyreállításához és így módon a fogyasztónak azon különösen hátrányos következményektől való védelméhez, amelyeket a szóban forgó kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása válthat ki. A III. r. alperes a BH2023.9.220. és BH2023.7.193. számú eseti döntések idézése mellett azzal érvelt, hogy érvénytelenség esetén az elszámolást úgy kell elvégezni, hogy a kölcsön tőkeösszegének és járulékainak (kamat és esetlegesen a %-ban meghatározott kezelési költség) visszafizetésére a folyósításkori árfolyamon és kamatmértékkel kerül sor. A fogyasztói irányelv célkitűzéseit tiszteletben tartja azon megoldás, hogy az érvényessé nyilvánítás eredményeként a szerződésből csak a per tárgyát képező tisztességtelen feltétel, az árfolyamkockázat fogyasztók általi viselése esik ki, nincs akadálya a tisztességtelen feltételtől megfosztott szerződés alapján történő elszámolásnak. Ez a megoldás lehetővé teszi annak a jogi és ténybeli helyzetnek a helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltétel hiányában találná magát. A tőkén felüli, a fogyasztót terhelő további fizetési kötelezettségek a fennmaradó szerződés tisztességtelennek nem minősülő feltételein alapulnak és nem a bíróság által utólagosan meghatározott feltételek eredményeként kerülnek felszámításra, amely utóbbit tekintette az EUB lényegében a tisztességtelen kikötés módosításának, kiegészítésének. Az EUB által hangsúlyozott visszatartó erőt az említett tartalmú érvényessé nyilvánítás is megfelelően szolgálja. Nem teremthet ugyanis olyan helyzetet a bíróság, amelyben a fogyasztó számára kedvezőbb lenne a tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződés teljesítésének tovább folytatása az irányelvből eredő jogai gyakorlása helyett. Az érvényessé nyilvánításkor az 1/2010. PK vélemény 8. pontjában megfogalmazott elszámolási elvek nem irányadók, illetve a visszatartó erő, a szankciós jelleg érvényesülésének érdekében akként értelmezendők, hogy a felek közötti tényleges egyensúly helyreállítását a tisztességtelen feltétel elhagyásával kell biztosítani. A fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott célkitűzés arra irányul, hogy a felek közötti egyensúlyt a bíróság akként állítsa helyre, hogy közben főszabály szerint fenntartsa a szerződés egészének érvényességét, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsa. A Kúria álláspontja szerint az uniós joggyakorlat, az EUB C-705/2021. számú ítélete sem zárja ki az érvényessé nyilvánítást az alkalmazható jogkövetkezmények közül. A felperes által irányadónak tekintett elszámolás, mely szerint a követelés jogosultjának kizárólag a tőke iránti követelése állhat fenn, kamat iránti követelése nem, teljes mértékben megalapozatlan. A III. r. alperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság felhívásának eleget tett, az eljárás során mellékelte az álláspontja szerint irányadó számításokat, ezeket értelemszerűen a követelés engedményezésének időpontjáig tudta elkészíteni. Számítása tartalmazta a tőke összegét, illetve az irányadó kamatot is. A bíróság

felhívására olyan elszámolást is előterjesztett, ahol a törvényes késedelmi kamatot a felmondástól számította.

[30] A III. r. alperes álláspontja szerint az elsőfokú ítélet azért is jogszabálysértő és megalapozatlan, mert a bíróság a felperest arra kötelezte, hogy a III. r. alperesnek fizesse meg a fennálló tartozást, nem pedig az I. r. alperesnek. Az engedményezési szerződés tartalmazta, hogy az engedményező, a III. r. alperes a tőkekövetelés fennállásáért, összecszerúságáért szavatol. Ha érvénytelenségi perben a bíróság bármilyen okból azt állapítja meg, hogy a követelés tőkeösszege kevesebb, úgy az engedményező, jelen esetben a III. r. alperes és az engedményes, azaz az I. r. alperes elszámolni köteles egymással, azonban ennek az elszámolásnak nem a perben, hanem peren kívül kell megtörténnie. A bíróság nem terjeszkedhet túl a kereseti kérelmen, így nem dönthet abban a kérdésben, hogy a felperesnek az I. r. alperes engedményes helyett, a III. r. alperes engedményező felé kell rendeznie a tartozást.

[31] Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül, a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között [Pp. 370. § (1) bekezdése] bírálta felül, figyelemmel a jogerős közbenső ítélethez fűződő, a Pp. 360. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogerőhatásra is. Ezt az ítéltábla azért tartja szükségesnek rögzíteni, mert a III. r. alperes fellebbezésének II. 2. pontja szerint az elsőfokú határozat a 6/2013. PJE, 2/2014. PJE, 1/2016. PJE, illetve a BH.2023.9.220. számú döntés megállapításaival ellentétes, azonban a hivatkozott határozatok (a BH.2023.9.220. számú határozat részben) a szerződés érvénytelenségével, tehát a jogalapi körrel foglalkoznak. A 3.P.20.332/2021/63/II. számú közbenső ítélet azonban fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, így az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a perbeli kölcsönszerződés egésze az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége miatt érvénytelen, ítélt dolgot jelent, így kizárt ezen döntés ítéltábla általi felülbírálat. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a III. r. alperes által még hivatkozott 1/2014. számú PJE határozat azon kérdést rendez, hogy az új Ptk. hatálya alatt mely korábbi jogegységi határozatok, PK vélemények, egyéb állásfoglalások irányadóak továbbra is, az alperesi fellebbezés azonban e körben érvelést nem tartalmaz.

[32] A fentiek szerint korlátozott felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy a felperes fellebbezése túlnyomórészt megalapozott, a III. r. alperes fellebbezése nem alapos.

[33] A III. r. alperes fellebbezésében olyan eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére vezetne, nem jelölt meg. Azon III. r. alperesi hivatkozás, hogy az elsőfokú ítélet az elszámolás körében egyébként relevanciával bíró BH 2023.7.193. számú precedensképes határozattal ellentétes, az érdemi felülbírálat körében vizsgálendő. Az ítéltábla hivatalból sem észlelt olyan okot, körülményt, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezné, ezért az elsőfokú határozatot érdemben bírálta felül.

[34] Az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet meghozatalát követően az összecszerúság körében folytatódó eljárásban a tényállást helyesen állapította meg, amelyből helytálló jogi következtetést levonva döntött a perbeli fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményéről, az elszámolással érintett felek személyéről és a felek közötti

elszámolás módjáról. A bizonyítékok okszerű mérlegelésével határozta meg a felperes, mint adós által a szerződés hatályossá nyilvánítását követően fizetendő összeget.

[35] Az érvénytelenség jogkövetkezményéhez, az elszámoláshoz kapcsolódóan az ítéltábla álláspontja az volt, hogy sürgősségtelen volt a peres felek felé az EUB C-19/20. számú határozat 97. pontja szerinti további tájékoztatás. A felperes határozottan a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte, egyösszegben vállalta az általa számított tartozás megfizetését. Tisztában volt azzal, hogy az általa állított és az elsőfokú bíróság által elfogadott elszámolás milyen terheket ró rá. Az alperesek védekezésének ismeretében azzal is tisztában kellett lennie, hogy amennyiben jogi álláspontja nem helytálló, az egyösszegű elszámolás milyen további terheket (kamat, költség) jelenthet a számára.

[36] Tekintve, hogy az elsőfokú eljárás során nem volt vitatott a felperes részére folyósított kölcsön összege, a folyósítás időpontja, az a tény, hogy a felperes legalább az általa megjelölt összeget teljesítette, illetve, hogy azt mely időpontokban, az ítéltábla ezen ténybeli adatok megalapozottságát, helyességét nem vizsgálta. Ugyancsak a vizsgálat körén kívül esett, hogy a perbeli követelésre vonatkozóan felperessel szemben megindult végrehajtás során történt-e behajtás, térülés és ha igen, milyen összegben, mivel erre vonatkozóan tényelőadás, hivatkozás a felek részéről nem volt.

[37] A másodfokú eljárás tárgyát képezte annak vizsgálata, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményét a megfelelő jogosult és kötelezett között alkalmazta-e (az engedményezésre figyelemmel az adós és a hitelező, vagy az adós és az engedményes között kellett-e elszámolni), s ez az elszámolás tartalmilag, számszakilag helytálló-e. Utóbbi körébe tartozó kérdés, hogy a jogosult javára elszámolható-e kamat, amennyiben igen, az ügyleti vagy késedelmi kamat, s amennyiben késedelmi kamat jár, a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontja mely időponthoz, eseményhez kapcsolódik, utóbbi lehet-e például a felmondás közlése. A felperes fellebbezése alapján pedig a felülbírálat az elsőfokú bíróság által meghatározott teljesítési határidő megfelelőségére terjedhetett ki.

[38] Az ítéltábla egyetért a törvényszék azon álláspontjával, hogy a konkrét esetben kizárólag a perbeli fogyasztói kölcsönszerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása és jelen tényállási elemek mellett a felperesnek a folyósított tőkeösszeg és az időközbeni törlesztések különbözetében való marasztalása áll összhangban az EUB joggyakorlatával, illetőleg a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel. Az ítéltábla rámutat arra, hogy az elsőfokú ítélet az időközben megszületett EUB C-630/23. számú döntésben és az annak értelmezése tárgyában meghozott 10/2025. Jogegységi határozatban (Jpe.IV.60.030/2025/17.) kifejtett szempontoknak is megfelel.

[39] Az ítéltábla előrebocsátja, hogy az EUB uniós jogot értelmező döntéseinek elvi jellegére figyelemmel annak jelentősége nincs, hogy az EUB az uniós jogot deviza alapú lízing, vagy kölcsönszerződés érvénytelensége miatt folyó eljárás kapcsán értelmezi. Mindemellett utal arra, hogy a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó, a Kúria 10/2025. Jogegységi határozata szerint megengedett az eltérés többek között a III. r. alperes által fellebbezésében hivatkozott Gfv.30.205/2023/2. és Gfv.30.206/2023/2. számú precedensképes határozatoktól (BH2023.9.220., BH2023.7.193).

[40] A Kúria a 10/2025. Jogegységi határozatában – az EUB C-630/23. számú ítélete tekintetében – rámutatott arra, hogy a devizában nyilvántartott (lízing)szerződés árfolyamkockázatát a fogyasztóra hárító kikötés tisztességtelensége miatt érvénytelen szerződések tekintetében a jogkövetkezmények levonására kizárólag az uniós jog alapján nincs lehetőség, azonban az 93/13 EGK irányelv és a hozzá kapcsolódó joggyakorlat kidolgozta azokat a szempontokat, amelyeket a jogkövetkezmények nemzeti szabályozás alapján való levonása során a nemzeti bíróságnak figyelembe kell venni. A jogkövetkezmények levonása során teljesülnie kell annak az alapvető szempontnak, hogy azon jogi és ténybeli állapotot kell helyreállítania a tagállami bíróságoknak, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötést tartalmazó szerződés hiányában lett volna; ugyanakkor nem lehet olyan jogkövetkezményt választani, amely a fogyasztót kizárólag a tisztességtelen kikötés hátrányos hatása alól mentesíti, miközben a szerződés többi elemének érvényessége és kötelező jellege fennmarad.

[41] A jogi és ténybeli helyzet helyreállítása körében az EUB a C-520/21. számú ügyben a devizaalapú kölcsön, a C-630/23. számú ügyben pedig a devizaalapú lízingszerződés tekintetében fejtette ki a szerződéses felek közötti elszámolás módját, annak szempontjait. A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés esetén olyan elszámolás alkalmazandó, amelynek eredményeként a fogyasztó a megfizetett havi törlesztőrészeket, a szerződés teljesítése címén fizetett költségeket és ezek után – a felszólítástól számított – törvényes mértékű késedelmi kamatokat kapja vissza, míg a hitelintézet kizárólag a folyósított tőkeösszeg visszatérítését és annak a fizetési felszólítástól számított törvényes mértékű késedelmi kamatát kérheti (C-520/21. számú ügyben hozott ítélet rendelkező része). A devizaalapú fogyasztói lízingszerződés esetén a fogyasztó a szerződés teljesítése címén megfizetett havi törlesztőrészeket (lízingdíjak) és a költségek visszatérítését, valamint a felszólítástól számított törvényes mértékű késedelmi kamatokat megfizetését kérheti, a hitelintézet pedig a lízingszerződés teljesítése címén a fogyasztó rendelkezésére bocsátott lízingtárgy visszaszolgáltatását, (annak hiányában a megfelelő érték megfizetését), és ez utóbbi esetben a felszólítástól számított törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetését kérheti (C-630/23. számú ügyben hozott ítélet 77., 78., 79. pontja). Ezen kritériumok mellett teljesülnie kell a 93/13. Irányelv 7. Cikk (1) bekezdése szerinti szankciós célkitűzésnek is, azaz visszatartani a szolgáltatókat a tisztességtelen feltételek alkalmazásától. Az olyan jogkövetkezmény alkalmazása, amely a fogyasztót kizárólag a tisztességtelen kikötés hátrányos hatása alól mentesíti (érvénytelenség okának kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítása), miközben a szerződés többi elemének érvényessége és kötelező jellege fennmarad, a fenti szankciós célt nem elégíti ki.

[42] A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése az alkalmazható jogkövetkezmények közül kizárja az eredeti állapot helyreállítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását csak a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításával teszi lehetővé.

[43] Téves azon alperesi álláspont, hogy a tisztességtelen árfolyamkockázati tájékoztatás miatt érvénytelen devizaalapú kölcsönszerződés esetén főszabály szerint a szerződés érvényességének fenntartására kell törekedni. Jelen esetben az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás a főszolgáltatást meghatározó szerződési rendelkezés, melynek tisztességtelensége a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezte a jelen eljárásban már nem vitatható jogerős közbenső ítélet szerint.

[44] A szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása következtében a fogyasztó helyzetére gyakorolt, az EUB ítélkezési gyakorlata szerinti következmények értékelése szempontjából a fogyasztó e tekintetben kinyilvánított szándéka döntő jelentőséggel bír (EUB C-630/21 ítélet [69]). A felperes, mint fogyasztó a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte, azzal, hogy annak érvényessé nyilvánítását nem, kifejezetten a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte. Ez esetben nem állapítható meg azon feltétel teljesülése, amely szerint a szerződés egészének megsemmisítése folytán az érintett fogyasztót különösen káros következmények érik, ami ahhoz szükséges, hogy a nemzeti bíróság a megsemmisített tisztességtelen kikötést a belső jogának valamely diszpozitív vagy az ezen szerződés feleinek megállapodása esetén alkalmazandó rendelkezésével helyettesíthesse (EUB C-630/21 ítélet [70]).

[45] Mindemellett a szerződés elsődleges tárgyát meghatározó, az rPtk. 209. §-a alapján tisztességtelen feltétel miatt teljes egészében érvénytelen szerződések esetén az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítása annak bíróság általi módosítását jelentené, amely azonban nem jöhet szóba, az árfolyamkockázat és annak pénzügyi következményei a pénzintézetre sem háríthatók át (EUB C-705/21 ítélet indokolásának 40. és 41. pontja, a C-630/23. számú ítélete indokolásának 64-66. pontja).

[46] Az elsőfokú bíróság által helyesen egyedülként alkalmazhatónak tartott, a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánításával [rPtk. 237. § (2) bekezdése] egyidejűleg valósul meg a jogviszony végleges felszámolásának célja, továbbá azon célkitűzés, hogy a jogkövetkezmények levonását követően a fogyasztót olyan jogi és ténybeli helyzetbe hozza, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel hiányában találja magát, és biztosítja a fogyasztó számára az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot (EUB C-484/21. 20. pont, C-520/21. 61. pont). Ugyanakkor megvalósul az Irányelv szankciós célja is, mivel az elszámolás körében az alperes az általa nyújtott szolgáltatás után semmilyen ellenszolgáltatásra nem tarthat igényt. A hatályossá nyilvánítás nem eredményezi a szerződés – EUB joggyakorlata által tiltott – módosítását sem (C-618/10. 65.pont).

[47] Az érvénytelen fogyasztói szerződés hatályossá nyilvánítása esetén a felperesi fogyasztó nem jogosult a folyósított tőkeösszeg megtartására, az elszámolást követően a már törlesztett összeg levonásával előálló pozitív különbözet visszafizetendő. Ezen felül a hitelintézet azonban sem ügyleti kamatra, sem egyéb költségre nem, legfeljebb a fizetési felszólításától számított késedelmi kamatra lehet jogosult.

[48] A C-520/21. számú ítéletében az EUB akként foglalt állást, hogy jelzáloghitel-szerződés amiatt történő, teljes egészében való semmissé nyilvánításával összefüggésben, hogy az az abban foglalt tisztességtelen feltételek törlését követően sem maradhat hatályban. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog olyan bírósági értelmezése, amely szerint a hitelintézet jogosult a fogyasztótól az e szerződés teljesítése címén e hitelintézet által folyósított tőkeösszeg visszatérítésén, valamint a fizetési felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetésén felül bármilyen megtérítést követelni. Ennek indoka pedig a visszatartó hatás megszűnésének

megakadályozása, a 93/13 irányelv által a fogyasztók számára biztosított védelem tényleges érvényesülése mellett az, hogy a *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* (senki sem hivatkozhat saját jogellenes magatartására) elvének megfelelően nem fogadható el sem az, hogy valamely fél gazdasági előnyökre tegyen szert a jogellenes magatartásából, sem pedig az, hogy az általa ilyen magatartással okozott hátrányokat követően megtérítésben részesüljön. A hitelszerződés esetleges semmissé nyilvánítása a tisztességtelen feltételek pénzintézet általi alkalmazásának a következménye. Ebből következően a bank nem részesülhet megtérítésben az ahhoz hasonló haszon elmaradásáért, amelyet az érvénytelen szerződésből remélt húzni. Mindemellett nem fogadható el, hogy a szolgáltatók a pénzügyi piacok stabilitásának megőrzésével kapcsolatos okból megkerülhessék a 93/13 irányelv által követett célokat. A pénzintézetek feladata ugyanis, hogy tevékenységeiket ezen irányelvnek megfelelően szervezzék meg.

[49] A C-630/21 számú ítéletében az EUB azzal érvelt, hogy a fentebb említett jogi és ténybeli állapot helyreállítása érdekében az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként a fogyasztóknak egyrészt jogosultnak kell lenniük a hitelintézettől legalább az e szerződés teljesítése címén megfizetett havi törlesztőrészek és költségek visszatérítését, valamint a felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetését követelni. Nem elegendő, ha kizárólag az érintett hitelintézet által az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés alapján kapott összegeket térítik vissza a fogyasztónak, részére a szerződés alapján megfizetett havi törlesztőrészek és költségek teljes összegének visszatérítése jár. A hitelintézet pedig nem lehet jogosult arra, hogy a fogyasztótól a lízingszerződés teljesítése címén a rendelkezésére bocsátott vagyontárgy visszaszolgáltatásán vagy az annak megfelelő érték visszafizetésén túlmenő ellentételezést, valamint adott esetben késedelmi kamatok megfizetését követelje. Az a tény ugyanis, hogy e hitelintézetnek ilyen jogot biztosítanak, és ennél fogva az ahhoz való jogot biztosítják, hogy díjazásban részesüljön e fogyasztási cikk fogyasztó általi használatáért, elősegítené azon visszatartó hatás megszüntetését, amelyet az eladókra vagy szolgáltatókra az e szerződés semmisségének megállapítása gyakorol (EUB C-630/21 ítélet 77.-79. pont)

[50] A 10/2025 Jogegységi határozatának [57] bekezdésében a Kúria hangsúlyozta, hogy az eredetileg fennállt értékegyensúly fenntartásának elve azokban az esetekben nem érvényesült, amelyekben a szerződés érvénytelenségének oka az a tény, hogy valamelyik fél javára és a másik fél terhére aránytalan előny mutatkozik (Pfv.21.530/2017/12.). A Bíróság joggyakorlata szerint viszont önmagában a gazdagodás elvonása nem jelent megfelelő visszatartó erőt (EUB C-630/23. számú ítélet, Indokolás 76. pont), ezért az elszámolás körében a pénzügyi intézmény az általa nyújtott szolgáltatás után semmilyen ellenszolgáltatásra nem tarthat igényt.

[51] A teljes egészében érvénytelen deviza alapú szerződéseknél a hatályossá nyilvánítás olyan marasztalásnak felel meg, amely szerint a fogyasztó a pénzügyi lízingszerződés esetén köteles a pénzügyi intézménynek visszaadni a lízingtárgyat, annak hiányában megfizetni a helyébe lépő értéket és a felszólítástól annak törvényes mértékű késedelmi kamatait (rPtk. 301. §), kölcsönszerződés esetén visszatéríteni a ténylegesen folyósított kölcsönösszeget és a felszólítástól kezdve annak törvényes mértékű késedelmi kamatát (rég. Ptk. 301. §), míg a pénzügyi intézmény mindkét esetben köteles a fogyasztónak visszatéríteni az érvénytelen szerződés alapján neki bármilyen jogcímen megfizetett összegeket és a felszólítástól annak törvényes mértékű késedelmi kamatait (rég. Ptk. 301. §), (10/2025 Jogegységi határozat [59] bekezdés).

[52] Jelen esetben a felperes, általa sem vitatottan az EUB döntéseknek megfelelő elszámolási metódus esetén is jelentős összeggel tartozik a III. r. alperes felé. (A felperes késedelmi kamatra vonatkozó igényt saját szolgáltatása vonatkozásában nem jelzett, ilyen igényt az elszámolás körében nem érvényesített.) A III. r. alperes azért nem jogosult késedelmi kamatra, mert az annak alapját képező, EUB ítéletekben hivatkozott fizetési felszólítás részéről nem történt meg a felperes felé. E körben az ítéltábla maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság álláspontját. A fellebbezésben írtakra figyelemmel az alábbiakat tartja szükségesnek kiemelni:

[53] Önmagában a szerződés érvénytelensége a jogkövetkezmény alkalmazásával járó fizetési kötelezettség tekintetében nem eredményezi az adós késedelmét, késedelmi kamat fizetési kötelezettségét. Késedelembe kizárólag akkor esik, amikor a hitelező elismerve, vagy elfogadva a szerződés érvénytelenségét, erre alapítva szólítja fel az elszámolás körében az adóst teljesítésre. Jelen esetben ilyen tartalmú fizetési felszólításra a III. r. alperes nem is hivatkozott, a közbenső ítélet jogerőre emelkedéséig az alperesek eleve vitatták, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen lenne. A szerződés pénzügyi részéről történő felmondása azért sem minősülhet az EUB döntéseiben hivatkozott, a késedelmi kamatfizetési kötelezettséget eredményező fizetési felszólításnak, mert a felmondás nem az érvénytelenség valamely jogkövetkezményének alkalmazására, hanem a szerződésből eredő kötelezettség teljesítésére irányult.

[54] Az ítéltábla az elszámolással érintett felek tekintetében mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy egyáltalán fellebbezéssel élhetett-e a III. r. alperes annak érdekében, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként ne az ő, hanem az I. r. alperes javára marasztalja bíróság a felperest. A III. r. alperes nem volt elzárva ilyen irányú jogorvoslati kérelem előterjesztésétől, hiszen a peres fél fellebbezési joga nem, kizárólag a határozattal érintett egyéb személy fellebbezési joga korlátozott (Pp. 365.§ (5) bekezdés). A felperes fenntartott keresete a III. r. alperes javára történő marasztalásra irányult (3.P.20.332/2021/51. jegyzőkönyv, 3.P.20.276/2023/16.), a fellebbezés pedig tartalmilag azt is állítja, hogy a kereset a marasztalás jogosultjának személyében nem megalapozott. A III. r. alperes ezen fellebbezési kérelme azonban nem megalapozott.

[55] A Kúria 10/2024. Jogegységi határozata (Jpe.III.60.037/2023/13.) értelmében az rPtk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:193. § (1) bekezdése, (2) bekezdése, a 2023. június 23. napjáig és a 2023. június 24. napjától hatályos (3) bekezdése szerinti engedményezés eredményeképpen nem szállnak át az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez fűződő jogok. Az engedményezés – ugyancsak változatlan és nem vitás – joghatása (jogi következménye), hogy az engedményes az átruházott követelés (követelésrész) tekintetében az engedményező jogutódja lesz. Ezáltal az alapjogviszony jogosulti pozíciójában az átruházott követelés tekintetében (és csak abban) következik be egyedi jogutódlás (singularis successio), amely nem a követelés alapját képező szerződésben, hanem csak a szerződésből származó követelésben jelent jogalany-változást, azaz kizárólag az átruházott követelés tekintetében – és nem a teljes szerződéses jogosulti pozícióra nézve – válik az engedményes az engedményező jogutódjává. Maga az alapjogviszony az engedményező (eredeti jogosult) és a kötelezett között változatlanul

fennmarad (Kúria 10/2024. Jogegységi határozata [66] bekezdés). Éppen a szerződéses szabadság elve biztosítja, hogy a Ptk.-ban már kodifikált jogátruházás (6:202. §) útján az engedményező az engedményezéssel egyidejűleg átruházza az őt megillető, az alapjogviszonyhoz kapcsolódó jogokat. A Ptk. 6:202. § jogátruházási szabálya alkalmazásával egyenértékű jogi megoldásra a régi Ptk. hatálya alatti szerződések esetén – így az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező ügyben is – jogszerű lehetőség van. Amint arra a Kúria Gfv.30.213/2023/4. számú határozatában már rámutatott: nincs jogi akadálya annak, hogy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére a felek (az eredeti jogosult és kötelezett) olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is (Kúria 10/2024. Jogegységi határozata [95] bekezdés).

[56] Az engedményezésnél különbséget kell tenni a követeléshez kapcsolódó és a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok között. Az előbbiek átszállnak a követelés átruházásával együtt, az utóbbiak – ideértve az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeivel kapcsolatos jognyilatkozatot is – viszont csak egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel kerülhetnek az engedményeshez (BH2022. 158.). Ezen eseti döntésben kifejtett álláspont szerint (az engedményes) felperes az eredeti kölcsönszerződésben nem volt szerződő fél, az engedményezés joghatásaként e szerződés vonatkozásában sem vált általános jogutóddá, és a felperes perlési jogosultságát a szerződéshez kapcsolódó jogok tekintetében az engedményezési szerződés sem alapozza meg. A szerződés létrejötté, érvényessége a szerződés egészét, annak minden rendelkezését érinti. A szerződés alanyait, a szerződő felek egymás közötti jogviszonyát érinti az, ha a kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánításuk ellenére a szerződéssel elérni kívánt cél – formai, tartalmi, akarat hiba miatt – mégsem valósul meg. Ezért az így kialakult helyzet jogkövetkezményeit is kizárólag a szerződést kötő felek jogosultak rendezni. Az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jog szükségszerűen a szerződés egészéhez és nem az abból eredő követeléshez kapcsolódó jog, ezért az – az engedményezési szerződés erre vonatkozó kifejezett rendelkezése hiányában – a régi Ptk. alapján nem száll át az engedményesre. A szerződés létrejötté, érvényessége a szerződés egészét, annak minden rendelkezését érinti. A szerződés alanyait, a szerződő felek egymás közötti jogviszonyát érinti az, ha a kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánításuk ellenére a szerződéssel elérni kívánt cél – formai, tartalmi, akarat hiba miatt – mégsem valósul meg. Ezért az így kialakult helyzet jogkövetkezményeit is kizárólag a szerződést kötő felek jogosultak rendezni. Az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jog szükségszerűen a szerződés egészéhez és nem az abból eredő követeléshez kapcsolódó jog, ezért az – az engedményezési szerződés erre vonatkozó kifejezett rendelkezése hiányában – a régi Ptk. alapján nem száll át az engedményesre. Az engedményesnek az engedményezés alapján a követelés érvényesítésére keletkezik joga, azonban, ha a követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelennek bizonyul, önmagában az engedményezés nem alapítja meg az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához fűződő jogi érdeket. A bírói gyakorlat által kialakított elveknek megfelelően a szerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő jogi érdek nem is engedményezhető (BH2001. 335.), azaz ezen az alapon sem vezethető le a jogutód igényérvényesítési jogosultsága.

[57] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan a kölcsönszerződésben részes felek között ejtette meg a hatályossá nyilvánítás által indukált elszámolást és jogszerűen a III.r. alperes javára marasztalta a felperest. Az érvénytelen szerződésen alapuló engedményezési megállapodás tekintetében a jogkövetkezmények levonása, az engedményező és

engedményes esetleges elszámolási vitája nem befolyásolja a perbeli kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítása körébe tartozó elszámolást.

[58] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyes döntést hozott, amikor igazságügyi szakértő bevonását nem igénylő módon, egyszerű matematikai művelet alapján, a folyósított tőkeösszeg felperesi teljesítésekkel csökkentett összegében határozta meg a felperes fizetési kötelezettségét.

[59] Tévedett azonban akkor, amikor az EUB ítéleteiben fokozottan hangsúlyozott, a fogyasztó védelmének az irányelv értelmében biztosítandó magas szintjének figyelmen kívül hagyásával, a Pp. 344. § (2) bekezdése által biztosított lehetőség mellőzésével, a Pp. 344. § (1) bekezdése alapján határozta meg a felperes fizetési kötelezettségének teljesítési határidejét.

[60] Az EUB C-705/21. számú ítéletében kifejtette, amennyiben a fogyasztó nem fejezte ki a tisztességtelen feltételek fennmaradására irányuló szándékát, és amennyiben e szerződés semmissé nyilvánítása különösen hátrányos következményeknek tenné ki a fogyasztót, a fogyasztó védelmének a 93/13 irányelv értelmében biztosítandó magas szintje megköveteli, hogy a nemzeti bíróság a szerződő felek kölcsönös jogai és kötelezettségei közötti tényleges egyensúly helyreállítása céljából, belső jogának egészére figyelemmel, tegyen meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a fogyasztót meg lehessen védeni azon különösen hátrányos következményektől, amelyeket az említett kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása vonhat maga után, különösen pedig attól, hogy a szolgáltató haladéktalanul követelhesse a kölcsön összegét a fogyasztótól (Indokolás 45. pont)

[61] Az ítéltábla álláspontja szerint az EUB döntésének idézett indokolásából az is következik, hogy amennyiben a fogyasztó a tisztességtelen szerződési feltétel miatti érvénytelenség esetére vállalja az egyösszegű visszafizetést, akkor annak teljesítési határidejét a bíróságnak méltányosan, az eset összes körülményére figyelemmel kell meghatároznia. Az elsőfokú ítéletben megállapított 15 napos fizetési határidő lényegében azonnali teljesítési kötelezettséget jelent. A felperes – előadása szerint – az egyösszegű visszafizetési kötelezettségét úgy tudja teljesíteni, hogy a perbeli kölcsön fedezetét jelentő ingatlant, annak tehermentesítését követően értékesíti, vagy teljesítési képességének biztosítása érdekében újabb kölcsönt vesz fel, mely szerződés biztosítékaként a tehermentesített ingatlant újból ingatlant megterheli. Az elsőfokú bíróság által meghatározott teljesítési határidő szinte bizonyosan újabb végrehajtást jelentene a felperes számára, amely nem fér össze az EUB által több döntésében is deklarált magas fogyasztóvédelmi szintnek és a felek közötti érdekegyensúly helyreállításának, mint követelménynek.

[62] Tekintettel arra, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségének oka a III.r. alperes által alkalmazott tisztességtelen szerződési feltétel, a felperes a 2008. évben létrejött jogviszony végleges lezárásának szándékával egyösszegű fizetési kötelezettséget vállalt, figyelemmel a fizetési kötelezettség mértékére, a teljesítési képesség biztosításának módjára, elfogadható a felperes által kért, kétségtelenül szokványosnak nem mondható 180 napos teljesítési határidő.

[63] Arra azonban helyesen hivatkozott a III. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében, hogy a felperesi teljesítési határidő kezdetének az ingatlan tehermentesítése napjában történő

kijelölése egy bizonytalan jövőbeni eseménytől való függővé tételt eredményezne és adott esetben a jogerős határozat végrehajthatatlanságát is eredményezhetné, különös tekintettel arra, hogy a jelzálogjoggal terhelt ingatlan tehermentesítése érdekében tett intézkedés a felperes elhatározásától függ. Az ítéltábla rámutat arra, hogy a jogerős közbenső ítélet a szerződés érvénytelenségének kérdését végleges jelleggel eldöntötte, ez pedig determinálja a biztosítéki céllal bejegyzett jog sorsát is. A felperesnek a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően lehetősége van intézkedni az ingatlan tehermentesítése érdekében.

[64] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a felperes teljesítési határidejét a Pp. 344. § (2) bekezdése alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 180 napban határozta meg. Ezt meghaladóan azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[65] Az eredménytelenül fellebbező III.r. alperes a Pp. 83. § (5) bekezdése alapján másodfokú perköltségét viselni köteles. A felperes fellebbezése túlnyomórészt sikeres, hiszen elérte a teljesítési határidő 180 napra történő módosítását. Ezért a III. r. alperes Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes által igazoltan megfizetett 8.000,- Ft fellebbezési illeték, mint másodfokú perköltség megfizetésére. A felperes nem számított fel ügyvédi munkadíjat, arról az ítéltábla nem határozhatott [Pp. 82.§ (3) bekezdés)].

[66] A III. r. alperes a másodfokú eljárás tárgyának értékét tévesen határozta meg. Az nem az elsőfokú ítélet szerinti marasztalás 20.374.878,- Ft összege, hanem az az összeg, amelyre a III. r. alperes fellebbezése előterjesztésével is igényt tart, a saját elszámolása szerinti összeg (ellenkérelme alapján 69.873.035,- Ft) és az elsőfokú ítélet szerinti összeg különbözete, 49.498.157,- Ft. Így a fellebbezési illeték összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46.§ (1) bekezdése értelmében 2.500.000,- Ft, melyet szintén a III.r. alperes visel.

Győr, 2025. október 16.

dr. Szalay Róbert sk.

dr. Konarik Attila sk.

dr. Mészáros Zsolt sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró